

176

CHANSON NEVEZ

VAR

SUJET AR BLA 1870

Domine probasti me, neque me secunda :
Me ho ped, va Doue, dont d'am sclerijena,
Ma composin eur recit, vit ar bla zo o rên,
Pehini lac tristediguès var bue meur a den.

Evit rei dec'h da entent ar pes zo eruet,
Er bla dec a tri-ugnet goude an trivec'h canvel,
Ar bla dec a tri-ugnet, goude an trivec'h cant,
Zo bet predestinet gant an oll buissant.

Da veza evit ar Franç eur voalen a gasti,
Hac accomplisset eo comzou ar propheci :
Deut eo ar goal amzer da rên en hon mescou,
Pehini a lak tristediguès en nombr a galonou.

Commaçamant ar bla e zeus bet eur c'hlenvet
Pehini n'eus gret distruj en mesk ar Vretonet,
Bete ann de a hirio, e pad ar c'hlenvet-se,
Hanvet ganeomp ar vrec'h ebars en hor c'hontre.

Hac epad an anvou e zeus bet eur sec'hor
En cals a vellinou zo cavet dor digor,
En defot da gavet dour evit mala an ed,
Cals dud a zonje dé e vijent perisset.

Hac a ben fin ar sec'hor, ar brezel commaucet
Entre rouantelez Franç hac ar Prussianet,
Pehini n'eus laket Franç en tristediguès :
Deut eo an enemiet var ar rouantelez.

Ar c'henta deiz a viz eost, Napoleon tride,
En e zirection, er pen eus e arme,
Vit mont da gombati eus e enebourien,
Var bord rivier ar Rein, kichen Mess ha Loren.

Ar general Mac-Mahon, ar general Douai,
Assambles gant Napoleon o deus bep a arme,
Vit mont da gombatti eus o enemiet,
Hardi ha courajus gant teir arme gomplet.

Eno epad tri devez eo bet tom ar barti,
Hac an enemiet deus renket reuli;
Et int bet evel laëron, antreët bars er c'hoat,
Elec'h ne voa neb moyen da livra dê combat.

Ar general Mac-Mahon en devez lavaret :
Lakat an tân er c'hoat hac e vijent dêvet;
Mes an Napoleon, eun den a galon vad,
Ne bermetche biken lakat an tân er c'hoat.

Sonjal a re dezan dont a ben anezo,
Biscoas n'en devez heuliet hent ann trahizonou,
Rac combatet en deus bepret gant vaillantis
Dre oll e lec'h meo bet, er mes eus a Baris.

Ar Brussianet fal, abaoue pemp bla zo,
E voa o exerci tud evit an arme,
Hac int deuet dustu oll var ar Francijen,
M'ho deus renket cedi a quitat an dachen.

Neuze an Ampereur en devez bet scrivet
Da zaou ar vaillanta deus e generalet :
Da zonet d'e sicour gant diou arme gomplet,
Pe n'em renta en Strasbourg, en deou da zonet.

Mes an daou general o c'heuil trahizonou,
Elec'h ne voa ket ezom a bozas o armou,
O chom eb e sicour, impi ha disleal,
O devez discaret an trôn imperial.

En defot da gaout tud e colas on armou,
Rac ar Brussianet voa cals mui evito,
Hac o devez er c'hreis anezo dastumet,
Casi evel eul lapous ebars en eur gaouet.

A greis m'oa an Ampereur dastumet evel-se,
En guelet eur messenger o tonet d'e vete,
Da rei dezan lizer voa scrivet manific,
Vit lavaret e Paris a rene ar Republic.

Neuze an Ampereur en devez lavaret :
« N'on mui mest da netra, erves a meos clevet;
« Couls eo din en em rei, a beza prisoniet.
« Evel eo mont da Baris da veza trahiset. »

Cals a dud zo en Franç. a lavar gouscoude,
En deus an Ampereur hon trahisset ive,
Evidon-me va hunan, na gredfen birviken,
Ve bet capabl d'ober eun dra ken inhumen.

Breman ar Republic en devez ordrenet,
Ma vije exercet an oll citoyanet,
D'eus eur bla var-n'uguent betec anter cant vla,
Vit ober exercis bep sul da nebeuta.

Deus ar gard sedanter zo bet dipartiet
Bete daou-uguent vla ar gard mobiliset,
Da bartia ive evel ar re guenta,
A quitat deus o brô vit difen ar vrô-ma.

Guelet ar gard mobil o quitat deus o brô
A zo bet evidomp ive eur goal guêlou,
Mes guelet tud yaouank, e voa bet exantlet,
O quimiadi diouzomp, zo tristoc'h da velet.

En partout dre ar Franç eo fall ar c'hommerçon,
Netra na c'honezer evit bale ar vrô,
Hac ar paour quès merer gant e gommananchou,
Penos c'hello ober evit pea e fermou.

Partiet e vugale hac e dud eus ar guer,
Al loenet marc'hat mad, na netra na verzer,
Amzer an dristidiguez evit ar baysantlet,
Biscôas eur sort amzer n'hon devez ni guelet.

Pedomp-ni bretonet, pedomp evit hor bro,
Ha vit ar zoudardet zo dindan an armo.
Hac ar re zo er Pruss evel prisonnerien,
Faminet gant an naon ha gant ar yenien.

An hini neus composet ar recit a neve,
A zo anavezet bars en meur a gontre,
En devez hi rimet d'an de diveza ar bla,
Poa an nerc'h var an douar, amzer avoalc'h en doa.

Ar pez a zeziran en fin va c'hanaouen,
Ma vezo ar victor evit ar Francichen,
Ha pa vezomp en peoc'h hac en dranquillite,
D'en em jouissa an eil gant eguile.

Mar fell deoc'h gout ar suit demeus ar c'homposer,
Ganet eo e Loqueffret, ha mab d'eur miliner,
E ano François Rolland. var cayerou e vrô,
Ha pa sin e-hunan, Rolland eo e ano.

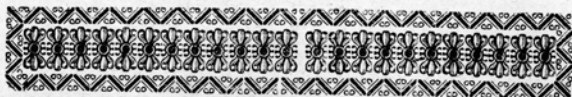
A zo bet er studi e Ploërmel ive,
En amzer-ze voa ar Franç bars en dranquillite,
Ha pa zeo distroet, n'eus disket eur vicher
Anezan e hunan beza horolacher.

ROLLAND, François.

Propriété.

Moulet e Montroulez, e ty J. HASLÉ, ru a Aiguillon, 8.

077

TRISTIDIGUEZ

AR VRO.

Mar vijen studiet evel meur a hini,
Me lakje va speret da zont da gomposi
Eur recit a neve var an dristidiguès,
Zo en amzer bresant bars er rouantelez.

Goude eur sec'hor vras, a cals eus a domder,
Cetu en chenjet demp ebars en goal amzer,
An nerc'h var an douar, hac ar scorn zo calet,
Eun amzer a vizer evit ar baysantel.

Breman al loenet kez gant an naon a varvo,
Ma ne chench an amzer evit clask bouet dezo,
Ha marc'hat mad e zint, neler ket o guerza,
Ret e vo ho miret, potramant ho laza.

Bihan voa ar bouet loenet evit ar bla passe,
Hac ar goan rustic en amzer-man ive,
Evit ar bla passe ar re o deus fermet
Comananchou neve, a vezo revinet.

Collet eo ar joüstet dre oll ebars er vro,
N'eus mui a rejoüissanç abaoue pemp mis zo,
Deut eo ar Prussianet vit attacki ar Franç,
Dustu eo discaret pep sort rejoüissanç.

Breman ar merc'het yaouank neont nemeur d'ar foarion,
Guenvet eo ar boquet deus ar yaouankizou,
N'eus mui a rejoüissanç en enep sort assamble
Dre hent an dristidiguez an oll dud a vale.

Abaoue eiz mis zo eus cals a chenchamant,
Neuse ar yaouankizou e voa gai a brillant,
Breman ar botret yaouank partiet deus o bro,
Hac o zud bars er guer beuzet en ho daëlo.

Deus a bep tieguez e zeus bet partiet
Pemp, c'huoc'h a vugale, goude beza prenet
Tri, pevar anezo, gant ar gouarnamant,
Partial memestra, mont varlerc'h o arc'hant,

Pebes tristediguez vit ar vam hac an tad,
Guelet ho bugale o tonet d'ho c'huitat,
Ha ne chom bars er guer met tod cos ha merc'het,
Da sonjal gant glac'har n'o amzer dremenet.

P'am befe cant speret, noufen ket niveri
Ar maleuriou a zo deat d'hon glac'hari,
N'eus mui gonideguez vit ar vicherourien,
Et e zint da netra en amzer zo o rën.

Guechal pa valeen bars en coste Treguer,
E velen merc'het yaouank voa joaüs a seder,
Breman veler ane bars en dristediguez
Gant ar c'heus a glac'har d'ho amourouchen guez.

Anavezout a ran ive bars er vro-man,
Merc'het hac a vije fortuniet er bla-man,
Ia, mar vije chomet an traou oll en ho fos,
Ha mar n'ho deus ket cavet, ar brezel a zo cos

Divar ben ar brezel parlantomp memes tra,
N'en de nemet chagrio a glac'har ar vrassa,
Ar gard mobiliset ebars en camp Conli,
Carguet eus a vizer, paourente hac annui.

Ar gard mobil memestra, bars er guer a Paris,
N'ho deus nemeur a lec'h da ober vaillantis;
Cernet a bep coste gant ar Brussianet,
En danjer o bue beb heur a beb moment.

En coste Orlean e zer bet revinet,
En kear ha var ar meaz gant ar Brussianet;
Diarc'hantet eo kear a lazet al loenet,
Desolation vras e mesk ar gallaouet.

Erves a meus lennet bars en eur gazeten,
E zeus paket pevar a espionnerrien,
Goude be d'eus ar Franç, a dont d'hon trahissa,
Rac ar Brussianet a deue d'ho fea.

Mes tapet e zint bet o trahissa ar Franç,
Fusillet e zint ive evit o recompañ;
Ha mad e voa gret dê o funissa timat
A zirac ar re all e voa eun exempl vad.

Ar pez a gredan zur erves va santimant,
An dra-man zo evidomp eur voalen a dourmant
Demeus abers Doue evit hor punissa
Eus an ingratiiri en audret hon nessa.

Ministret al lezen hac ar religion,
Eman an avaristet e rên en ho c'halon,
O clask dastum arc'hant hac ar madou mouden,
E reont exempl fal dirac ar gristenien.

Kent eguel finissa e meus c'hoant da laret
Ive eur guer benac deus ar re reformet,
Pere zo disprijet gant an dud zo er vro,
Mar vijent tout refuset e voa guelloc'h kêlo.

Anavezout e ran tud a zo bet reformet
Hac a ra cals a vad en dro d'ho miguonet,
Rac ebars er vro-man e zeus tud dizicour
N'he deus na kar na marc'h da ober o labour.

Beza zo cals re-all pere zo reformet,
Evel hon ma-hunan, a cavet fot abet ;
Ar re zo bet cavet re simpl lamperamant,
Enes eo an exantion en deus François Rolland.

Evel-se bretonet ne gomzomp ket a ze,
Caromp ar re a zo chomet en hor c'hontre,
Hac ar re yaouank-all partiet deus ho bro,
N'oufomp ket ober guel vit pedi evito.

Car ar re zo ét di, a ben e vont distroet.
Meur a hini a ne a vezo afflijet,
Torret ho brec'h, ho gar, pe eur mempr benac dè,
Cetu int malheurus ar rest deus o bue.

Pedomp Doue evito, hac ar Verc'hes Vari.
Ma tistroïnt diampech kercouls a pep hini,
Pa vo sinet ar peoc'h, Franç en dranquillite,
E allo ar Vretonet trugarecat Doue.

Ar recit ma neve a zo bet composet
Gant eun horolacher demeus a Loqueffret,
Commançainant ar bla, an dri a vis guenver,
P'oa an nerc'h var an douar e voa yen an amzer.

Propriété.

178

CHANSON NEVEZ

VAR

SUJET AR BREZEL

Occupi ran va speret da gomposi eur chanson, *(bis)*
Ia, var sujet ar brezel, poan em beus em c'halon. *(bis)*

Da daouzec a vis gouere, er bloavez dec a tri-uguent, *(bis)*
E oa disclairiet ar brezel a enep ar Francisien. *(bis)*

Aboe an amzer-ze calzie gant zo sculliet, *(bis)*
Bars e rouantelez Franç, graç da Vismarck miliguët. *(bis)*

Ar Franç a zo consacret d'an ITRON-VARIA, *(bis)*
A Guillou, roue ar Pruss, a sel dean eo distruja. *(bis)*

Neket dies dean ober, tout e mañt en tu guanta, *(bis)*
Ar cheffou, ar re vrassa, zo deut d'on trahissa. *(bis)*

An Impalaër da guenta en deuz trahisset ar Franç *(bis)*
Hac an deveus meritet beza treuzet gant eul lanç. *(bis)*

E bars e combat Sedan en devez capitulet, *(bis)*
Pevar ugent mil soudart a zo ganta prisoniet. *(bis)*

BAZAINE a zo eun traitour, en devez guerzet Metz, *(bis)*
En devez ive meritet beza fusillet mil guech. *(bis)*

Eur guer envel da ones. biscouaz neo bet guemeret, *(bis)*
Ret voa coët gant Bazaine vit e rei dar Prussianet. *(bis)*

Mac-Mahon en d-voa calon hac a c'houle combati, *(bis)*
Mez dre urs an Impalaër eo bet forçet da guli. *(bis)*

Var dachen ar gombat Mac Mahon a zo blesset, *(bis)*
Hac e zeo casset dar Pruss gant e ol soudardet. *(bis)*

Brema e zeo prisonnier gant Bismarck miliguët, *(bis)*
Ha ne ousoñp quet pe heur e vezo delivret. *(bis)*

Me a gret, dre c'hraç Doue; a vezo delivret, *(bis)*
Nimp a vezo trec'h neuzet don oll ennemiet. *(bis)*

Bisnarck a zo eu lapous hac a zo hir e fri, (bis)
Mez birviquen bars e Franç ne deui da gommandi. (bis)

Evitan da gaout speret hac ive calz talent, (bis)
Mar zigouefe dont da vervel an oll eve contant. (bis)

Ar Prussianet cruel, cruel evel tigret, (bis)
Laza reont ar vugalet ep respecti ar merc'het. (bis)

Bombardet ho devez Paris, e man en tan en goat, (bis)
Tout vezo distrujet, siouas ho pebeus kalonat. (bis)

Doze en devez preguetet, a de c'her ne vanko ket, (bis)
Ar Franç a zo ougouillis a rank beza humiliet (bis)

Ar bresel zo eur voalen evit ar Francisien, (bis)
Evit o forci peloc'h da ober pinijen. (bis)

Guerc'hes sacr a RUMENGOL, patrones ar Vretounet, (bis)
Preservet or soudardet pa vezint exposet. (bis)

Preservet or soudardet pa vezint exposet, (bis)
Pa zistroñt dar guer e zañt tout d'ho guelet. (bis)

Patronez euz ar forest, guerc'hes vad IZELVOUR, (bis)
Kalz martolodet a zo ho c'houlen ouzoc'h sicour. (bis)

Preservit a neo var zouar hac ive ar mour, (bis)
Ne deo ket ar vech kenta e vec'h deut do sicour. (bis)

Patron ar bares-ma, Antrou Sant PER beniguet, (bis)
Pedit brema, ni o pet, evit or zoudardet. (bis)

Choui Itron SANTES ANNA, patrones eus ar c'hanton, (bis)
Quemeret or zoudardet didan o protection. (bis)

A da zavez ho pardon e zañt tout do pedi, (bis)
Gant pep a choulaouen goar d'ober an dro d'hoti. (bis)

Ar Franç, dre chraç ar Verches, a vezo victorius (bis)
Rac pel zo eo consacret da GALON-SACR-JESUS. (bis)

Mer e fel deoc'h gousout, a gousout a clevet (bis)
Gant piou e zeo ar chanson a nevez composet. (bis)

Rimet e zeo er bloa-ma ar zeitec a vis guenver (bis)
Gant eur guemeneres gos, ho c'hober eun tavancher. (bis)

Pemp ploas a zo tremenet e zeo maro e friet (bis)
Hac e man ho chom e Fouesnan, er bares ma e ganet. (bis)

Propriété de l'éditeur,

J. H.